

אין בין אדר הראשון לאדר השני
הרב מואיז נבון

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כט עמוד א

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה - כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, ...

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק א

הלכה א חדשי השנה הם חדשי הלבנה שנאמר "עולת חדש בחדשו" ונאמר "החדש הזה לכם ראש חדשים", כך אמרו חכמים הראה לו הקדוש ברוך הוא למשה במראה הנבואה דמות לבנה ואמר לו כזה ראה וקדש, והשנים שאנו מתשבין הם שני החמה שנאמר "שמור את חדש האביב".

הלכה ב וכמה יתרה שנת החמה על שנת הלבנה קרוב מאחד עשר יום, לפיכך כשיתקבץ מן התוספת הזאת כמו שלשים יום, או פחות מעט או יתר מעט, מוסיפין חדש אחד ועושין אותה השנה שלשה עשר חדש והיא הנקראת שנה מעוברת, שאי אפשר להיות השנה שנים עשר חדש וכך וכך ימים שנאמר "לחדשי השנה", חדשים אתה מונה לשנה ואין אתה מונה ימים.

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ו עמוד ב

משנה. קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה - קורין אותה באדר שני. אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה, ומתנות לאביונים [וה"ה משלוח מנות - תוס' יום טוב].

- קריאת המגילה
- מתנות לאביונים
- משלוח מנות
- משתה (סעודת מצווה)

גמרא. הא לענין סדר פרשיות - זה וזה שוין. מני מתניתין? לא תנא קמא, ולא רבי אליעזר ברבי יוסי, ולא רבן שמעון בן גמליאל.

(1) דתניא: קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה - קורין אותה באדר השני, שכל מצות שנוהגות בשני נוהגות בראשון חוץ ממקרא מגילה.

(2) רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: אין קורין אותה באדר השני, שכל מצות שנוהגות בשני נוהגות בראשון.

(3) רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יוסי: אף קורין אותה באדר השני, שכל מצות שנוהגות בשני אין נוהגות בראשון.

ושוין [ז"א: כולם מסכימים] בהספד ובתענית שאסורין בזה ובזה...

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן: הלכתא כרבן שמעון בן גמליאל שאמר משום רבי יוסי.

אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו: "בכל שנה ושנה".

אסתר פרק ט(כז) קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכוונתם בכל שנה ושנה:

רבי אליעזר ברבי יוסי סבר: בכל שנה ושנה, מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לשבט - אף כאן אדר הסמוך לשבט, ורבן שמעון בן גמליאל סבר: בכל שנה ושנה, מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לניסן - אף כאן אדר הסמוך לניסן. בשלמא רבי אליעזר ברבי יוסי - מסתבר טעמא, דאין מעבירין על המצות, אלא רבן שמעון בן גמליאל מאי טעמא? - אמר רבי טבי: טעמא דרבי שמעון בן גמליאל מסמך גאולה לגאולה עדיף [ר"ל גאולת פורים לגאולת מצרים - תורה תמימה (אסתר ט: כז)]...

רש"י מסכת תענית דף כט עמוד א

משנכנס אדר - ימי נסים היו לישראל: פורים ופסח.

- נסים נסתרים, נסים גלויים

שו"ת מנחת יצחק חלק ו סימן סד

... וז"ל כתב הר"י אשר מלוניל הא דמברכין בין אניסא דרביים בין אניסא דיחיד דוקא בנס שהוא יוצא ממנהג העולם וכו', וא"ת הרי פורים שהי' גם כמנהג העולם, ומברכין שעשה נסים, וי"ל התם נמי יצא ממנהג העולם מפני ב' דברים, הא' שביטל כתב המלך, והוא הפך דת פרס ומדי, והב' שהרג קרוב לפי אלף מאומתו, בעבור אהבת אשה אחת, ואין זה ממנהג העולם וטבעו...

בית יוסף אורח חיים סימן תרצז

... ופשוט הוא שמה שכתבו הרא"ש ורבינו ובו ביום נראה להם לעבר השנה היינו משום דאם לא נראה להם עד אחר אותו יום פשיטא דאסור בהספד ובתענית שמאחר שבאותו יום לא היה בדעתם לעבר ה"ל באותו יום כשאר שנים פשוטות וכתבו הגהות מיימוניות (פ"ב אות ש) והמרדכי (סי' תשפד) שהרי"מ כתב כדברי הרא"ש אבל הרמב"ם (שם הי"ג) כתב סתם ושני הימים אסורים בהספד ותענית באדר הראשון ובאדר השני וכתבו ההגהות (שם) שכן פסק בסמ"ג (הל' מגילה רנ:). וכן דעת הר"ן (ג: ד"ה אלא) וכתב שקרוב הדבר גם כן שראוי להרבות בסעודה בי"ד שבראשון אבל לענין לשלוח מנות כיון דדמו למתנות לאביונים דליתנהו אלא בשני משמע נמי שאף משלוח מנות אינו אלא בשני. והתוספות (ו: ד"ה ורבי אליעזר) כתבו ויש נוהגין לעשות ימי משתה ושמחה בארבעה עשר ובחמשה עשר של אדר הראשון וריהטא דמתניתין נמי משמע כן (מדקאמר אלא מקרא מגילה בלבד ומתנות לעניים מכלל דלענין משתה ושמחה זה וזה שוין). ולא נהירא, דאמרין בגמרא הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין מכלל דשמחה ומשתה ליכא [וכו'] וכן הלכה שאין צריך להתמיר לעשות משתה ושמחה באדר הראשון עכ"ל והגהות מיימוניות (שם) כתבו בשם סמ"ק (סי' קמח הגהות הר"ף אות ב) שהעולם לא נהגו לעשות משתה ושמחה כי אם בי"ד שבאדר הראשון אף על פי שבאדר השני נהגו גם בט"ו שמחה ומשתה. וטעמא משום דאמר תלמודא "אין בין י"ד שבאדר הראשון וכו"ו ולא הזכיר ט"ו, ושמא נקט אותו שהוא עיקר אבל לענין עשיית מלאכה אין איסור בראשון כי גם בשני אין בו איסור כי אם במקום שנהגו ע"כ. ועכשיו לא נהגו להרבות בסעודה לא בי"ד ולא בט"ו שבאדר הראשון ומכל מקום נוהגים שלא ליפול על פניהם ושלא לומר מזמור יענך יי' ביום צרה (תהלים כ) משום דיומי נס והצלה הם:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצז סעיף א

יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נופלים על פניהם, ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה, ואסור בהספד ותענית; אבל שאר דברים אין נוהגים בהם; וי"א דאף בהספד ותענית מותרים. הגה: והמנהג כסברא הראשונה. י"א שחייב להרבות במשתה ושמחה בי"ד שבאדר ראשון (טור בשם הר"ף) [אבל לא בט"ו אף לכרכים המוקפין חומה – מ"ב] - ואין נוהגין כן, מ"מ ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים; וטוב לב משתה תמיד (משלי ט"ו, ט"ו) (הגהות מיימוני בשם סמ"ק).

שערי תשובה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצז סעיף א

[ב] בי"ד - עבה"ט ועב"ט"ז שהביא בשם הגהות תשב"ץ שרבינו יחיאל מפאריז רגיל להרבות בסעודה ולהזמין בני אדם כמשמעות לשון המשנה אין בין אדר כו' ושפי' מסיים רמ"א וטוב לב משתה תמיד ועיין בר"י שכת' מור"מ ז"ל בחכמה יסד חתימה מעין פתיחה שני "תמידין" בכסדרן הוא פתח בריש הגהותיו "שויתי ה' לנגדי תמיד" וחתם "וטוב לב משתה תמיד" כו' ע"ש, נ"ל שלפי שרצה לסיים בדבר טוב ודבר בעתו נקט לישנא מעליא דקרא לצחות וטוב לב דהיינו שטוב שיעשה בב' האדרים משתה אפשר שזה כוונת הטי"ז מה שכת' ושפיר מסיים הרמ"א כו' וכוונתו כמ"ש. וגם יש רמז כי תיבת "משתה טוב" בגי' "אדר ראשון" ... עפ"י מה דאמרין בעירובין דף י"א מנין לעיקר שירה מה"ת כו' איזה עבודה שהוא בשמחה ובטוב לבב הוא אומר זה שירה ... ולזה אמר וטוב לב משתה תמיד כלו' שבטוב לב, דהיינו שירות ותשבחות ודבדי תורה, משתה תמיד. ולפי מ"ש במקום אחר על מ"ש ויחן ישראל נגד ההר דהיינו שנסתלק היצה"ר מהם ולכן פי' רש"י ויחן כאיש אחד בלב אי' לפי מה דאמרין בכל לבבך בשני יצריך וכאן שנסתלק היצר הרע לא היה להם רק לב אי' ובקרא דכתיב בשמחה ובטוב לבב וסמך טוב ללבב מסתבר טפי למדרשיה דקאי על שירה שאין היצר הרע מסתלק בשירה לבד כי אם ע"י ד"ת שהוא תבלין שלו, ואז עדיין יש כאן שני לבבות משא"כ התם דכתיב ויטב לבו... : והי' ישיב שבותינו בישיבת ציון וירושלים והיו לאחדים עץ יהודה את עץ יוסף אשר (ביד אפרים):

ליקוטי מוהר"ן

מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחורה בכל כוחו, כי כל החולאת הבאין על האדם כולם באים רק מקלקול השמחה.

The Benefits of Frequent Positive Affect: Does Happiness Lead to Success?

Psychological Bulletin, American Psychological Association, 2005, Vol. 131, No. 6, p. 825

In summary, our review of the cross-sectional empirical literature suggests that happiness is positively correlated with indicators of superior mental and physical health. Happiness, as well as the concomitant experience of frequent positive affect, likely plays a role in health through its effects on social relationships, healthy behavior, stress, accident and suicide rates, and coping, as well as possible effects on immune function.

"Success is not the key to happiness. Happiness is the key to success." — Albert Schweitzer